

גיטין יח

עניין: לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה

תשב"ץ ח"ג סי' יג

ומילוי, שהם טורח בהכשר מלוא, שאין מלוא הקצורה אלא להכניסו לקיצרו, והחפירה הכשר מלוא היא, שהרי האדם בחייו יכול לחצוב לו קבר, כמו שכתוב⁷⁰ מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר חוצבי מרום קצרו, וכן⁷¹ בקברי אשר כריתי לי בצרף כנען שמה תקברני, לפי מה שנראה מדרכ הפשט⁷². וכן נראה בגמרא צפרק נגמר הדין⁷³ וצמסכת משקין⁷⁴ שהמערות וכוין והמהמורות מוכנות לקבור שם הארוגות, וכן הוא מוכח צמתניתין צפרק המוכר פירות⁷⁵ בענין המוכר קבר לחצירו וכולה סוגיא דהתם. וכיון שהאדם יכול לחצוב קבר בחייו, ואין מוטל על הרצים אלא להכניסו בקבר שאי איפשר זה אלא על ידי אחרים, אם רוצה להטיל טורח החפירה על החיים רשאין ליטול מממונו כמו שהתנו.

שו"ת חתם סופר אה"ע ח"א סי' סט

לקבורה ותכריכין. וזה ימים כבירי ראיתי בס' א' דבר הגון שכחתי איה הוא, והוא כי נהי אין אדם מקוה שלא ימות, וכשיפגעהו המקרה ההוא הוא רש ועני ומצוה וחיוב לגמול חסד עם הרש להלבישו ולקבורו, אבל לאו כל כמיניה להטיל עצמו על החיים שבמקום הזה ובזמן הזה ועדיין לא הגיע זמנו למות, ואולי אם יומו יבוא יהיה במקום אחר ובזמן אחר, והרי הוא עתה בחיים חיותו כעשיר המטיל עצמו על הציבור, ואין מחייבין להתעסק עמו, כך ראיתי, ונכון הוא להרמב"ן הנ"ל. וצ"ל הא דאין אדם מחויב להכין לו צרכיו בחייו, כי לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה, וגם אינו יודע להיכן רגלוהי מובלין יתיה, והרי קמן אאע"ה ידע מאז ומעולם קדושת מערת המכפלה ולא פנה לזה עד שמתו מוטל לפניו, ומטעם זה אחז"ל נפתחתא דאיכ"ר ל"ג] כי מתי מדבר הכינו להם קברים ערב ט"ב ונכנסו לתוכם בחיים ומתו שם כי יודעים היו שימותו:

ויקרא רבה ה, ה

מְקַנְתְּרוּ וְאוֹמְרִי (שם טו) מַה לָּךְ פֶּה וּמִי לָךְ פֶּה פִּי חֲצַבְתָּ לָךְ פֶּה קָבֵר. אָמַר לוֹ גְלוּיִי בַר גְלוּיִי אֵיזָה פְתָל בְּנִיתָ פֶּאֶן, אֵיזָה עֲמוּד הַעֲמֻדָתָ פֶּאֶן, אֶפְלוֹ אֵיזָה מִסְמַר קִבְעָתָ פֶּאֶן. מִפֶּאֶן אָמַר ר' אֶלְעָזָר צְרִיף אָדָם שִׁיחָהּ לוֹ מִסְמַר אוּ יִתַּד קְבוּעַ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת פְּדִי שִׁיזְפָה וַיִּקְבֵר בְּאוֹתוֹ מִקוֹם. פִּי

מהרש"א ח"א סוטה כא.

מלוא דהיינו רק נר קטן אצל התורה שהיא אש ואור גדול לא יוכלו לכבות ודו"ק: אלא אמר רבא תורה כו' בעידנא דלא עסיק אגוני מגנא כו'. ק"ק דאכתי כיון דמגנא לעולם למה מתו דואג ואחיתופל קודם זמנס כדאמרינן פרק חלק טז] אמאי לא הגינה תורה עליהם וי"ל ללא קאמר תורה מגנא אלא מפורעניות ויסורין ולא ממיתה וק"ל יז]: באגרא